

ΟΜΙΛΙΑ ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΟΛΥΖΩΓΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.
ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ
«Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΩΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΕ ΑΥΤΕΣ»
ΑΘΗΝΑ, 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2009

Κυρίες και κύριοι,

Η σημερινή εκδήλωση της Ο.Κ.Ε. αποτελεί τη δεύτερη σε έναν κύκλο συναντήσεων που πραγματοποιούνται στις αρχές κάθε μήνα. Στόχος μας είναι να πραγματοποιούμε έναν ευρύ διάλογο προβληματισμού και ανταλλαγής απόψεων σε θέματα της επικαιρότητας, προκειμένου να εξετάζουμε πιθανές λύσεις και να διαμορφώνουμε κατά το δυνατόν, συγκεκριμένες προτάσεις.

Σας ευχαριστώ όλους που είσαστε σήμερα εδώ, προκειμένου να συζητήσουμε για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον τομέα των κατασκευών, ο οποίος μαζί με τον τουρισμό και τη ναυτιλία χαρακτηρίζεται ως πυλώνας στήριξης της ελληνικής οικονομίας.

Ο τομέας των κατασκευών, ο οποίος περιλαμβάνει την ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα, τα δημόσια έργα και τα συγχρηματοδοτούμενα έργα, αποτελεί έναν από τους δυναμικότερους τομείς της ελληνικής οικονομίας, με συμμετοχή γύρω στο 8% στο ΑΕΠ, ενώ οι άμεσοι και έμμεσοι απασχολούμενοι στην οικοδομή και στους εξαρτώμενους από αυτήν κλάδους ανέρχονται σε 400.000.

Στη θετική έως πρόσφατα πορεία του κλάδου έχουν συμβάλει, σε μεγάλο βαθμό, η απορρόφηση πόρων για έργα υποδομής που χρηματοδοτήθηκαν στα πλαίσια των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ), η υλοποίηση των Ολυμπιακών έργων και η διαχρονική μεγέθυνση της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας.

Ωστόσο, το τελευταίο διάστημα έχουν αρχίσει να εμφανίζονται οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, ενώ ιδιαίτερα δυσοίωνες είναι οι προβλέψεις για το προσεχές διάστημα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των Ερευνών

Οικονομικής Συγκυρίας που διενεργεί το IOBE, το τελευταίο διάστημα ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών για τον τομέα των κατασκευών έχει αγγίξει τα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων χρόνων, με τις περισσότερες επιχειρήσεις αναμένουν επιδείνωση των εργασιών τους και της απασχόλησης του κλάδου.

Ήδη τα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας επιβεβαιώνουν μείωση της συνολικής οικοδομικής δραστηριότητας (ιδιωτικής – δημόσιας) κατά την περίοδο Ιανουαρίου – Δεκεμβρίου 2008 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε μείωση κατά 15,4% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 17,9% στην επιφάνεια και κατά 17,1% στον όγκο.

Το ποσοστό συμμετοχής της Δημόσιας Οικοδομικής Δραστηριότητας στο συνολικό οικοδομικό όγκο για την ανωτέρω περίοδο του 2008 ήταν μόλις 1,7%. Όσον αφορά στην **ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα**, τα στοιχεία της ΕΣΥΕ δείχνουν μείωση για το 2008 σε σχέση με το προηγούμενο έτος κατά 15,6% στον αριθμό των αδειών, κατά 18,1% στην επιφάνεια και κατά 17,1% στον όγκο, στοιχεία που μεταφράζονται ως πρώτη αντίδραση της αγοράς στην κατάσταση που έχει διαμορφωθεί τους τελευταίους μήνες.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση, η οποία έχει αφενός επηρεάσει το κλίμα των επιχειρηματικών προσδοκιών και αφετέρου έχει περιορίσει σημαντικά τη ρευστότητα τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρηματιών στη βάση του τραπεζικού δανεισμού, συμβάλλει στη μείωση της προσφοράς αλλά και της ζήτησης για διαρκή καταναλωτικά αγαθά μεταξύ των οποίων πρώτιστα περιλαμβάνεται και η κατοικία.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, ο ρυθμός αύξησης των στεγαστικών δανείων έχει μειωθεί στο 10.6% τον Ιανουάριο του 2009 έναντι 21.4% τον Ιανουάριο του 2008. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό και με το υψηλό ποσοστό απούλητων κατοικιών λόγω της έντονης οικοδομικής δραστηριότητας των τελευταίων χρόνων δημιουργεί ένα αρκετά δυσοίωνο σκηνικό στον οικοδομικό τομέα. Παράλληλα, οι επενδύσεις σε κατοικίες παρουσιάζονται μειωμένες κατά

25% το 2008, ενώ οι προβλέψεις δείχνουν ότι η καθοδική πορεία θα συνεχισθεί και το 2009.

Οι τάσεις αυτές, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αναλυτών, θα εξισορροπήσουν σε ένα βαθμό την κατάσταση στην αγορά ακινήτων μειώνοντας τις τιμές κατοικιών οι οποίες είχαν ανέλθει σε ένα επίπεδο που υπερέβαινε κατά πολύ τις αντικειμενικές τιμές γης και κόστους κατασκευής. Ήδη σε πολλές περιοχές της Αθήνας οι τιμές πώλησης των νεόκτιστων, αλλά και των παλαιών κατοικιών έχουν μειωθεί σημαντικά.

Όσον αφορά στον **τομέα των δημοσίων έργων**, τα προβλήματα που εμφανίζονται είναι σε κάποιο βαθμό διαχρονικά, ωστόσο, το τελευταίο διάστημα με την κρίση εντείνονται. Είναι γεγονός ότι ιδιαίτερα κατά την περίοδο εκπόνησης των ολυμπιακών έργων, ο κατασκευαστικός κλάδος αναδείχθηκε σε σημαντικό αναπτυξιακό παράγοντα και συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης και βελτίωσης της απασχόλησης. Δυστυχώς, μετά το 2004 με την ολοκλήρωση των ολυμπιακών έργων, δεν δόθηκε ώθηση στον κλάδο των δημοσίων έργων με την προώθηση σημαντικού αριθμού έργων στην περιφέρεια που θα εξυπηρετούσαν την ανάγκη ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης.

Αντίθετα, εξετάζοντας τη διαχρονική εξέλιξη του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), διαπιστώνεται ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει σημαντικός περιορισμός των δημοσίων επενδύσεων. Το 2009, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων διαμορφώνεται στα 8,8 δις. ευρώ, έναντι 9,3 δις. ευρώ το 2008, ενώ στο μεγαλύτερο μέρος του αφορά συγχρηματοδοτούμενα έργα. Ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, το ΠΔΕ αναμένεται να διαμορφωθεί στο 3,4% του ΑΕΠ, στο χαμηλότερο ποσοστό μετά το 1996 (στοιχεία ΣΑΤΕ – Κρατικός Προϋπολογισμός).

Ο τομέας με τις μεγαλύτερες απώλειες από τη συνεχή μείωση του ΠΔΕ κατά τα τελευταία έτη είναι αυτός που αφορά στην κατασκευή / βελτίωση / συντήρηση των τεχνικών έργων, με δεδομένο ότι κατά μέσο όρο καταλαμβάνει το 65% του συνόλου των πληρωμών του ΠΔΕ.

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο της προσπάθειας βελτίωσης των δημοσιονομικών μεγεθών και ειδικότερα μείωσης του

ελλείμματος, ακολουθήθηκε η πρακτική της συνεχούς μείωσης των δημόσιων επενδύσεων, επιλογή που δεν συνάδει με την ανάγκη χρήσης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων ως εργαλείου οικονομικής ανάπτυξης.

Παράλληλα, οι Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) – οι οποίες ούτως ή άλλως αμφισβητούνται σε μεγάλο βαθμό ως ορθή και συμφέρουσα επιλογή – προχωρούν με αργούς ρυθμούς.

Επιπλέον, οι φορείς της αγοράς κάνουν λόγο για σημαντικές καθυστερήσεις στις πληρωμές των έργων που έχουν εκτελεσθεί, ακόμα και για έργα που χρηματοδοτούνται από κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό και με τη σφικτή πολιτική των Τραπεζών προς τις επιχειρήσεις, έχει δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην αγορά.

Όσα έχω αναφέρει έως τώρα, αποτελούν συνιστώσες της εικόνας που παρουσιάζει σήμερα ο κατασκευαστικός τομέας στην Ελλάδα και βέβαια οδηγούν σε δυσοίωνες προβλέψεις για το μέλλον. Ήδη, η κρίση έχει οδηγήσει σε σημαντικές απώλειες θέσεων εργασίας αλλά και μειώσεις ημερομισθίων σε αυτούς που εξακολουθούν να απασχολούνται. Η κατάσταση όμως στην πραγματικότητα είναι πολύ περισσότερο σοβαρή αν συνυπολογιστεί και ο μεγάλος αριθμός ανασφάλιστων και αλλοδαπών εργατών. Με δεδομένη τη σημασία του τομέα των κατασκευών, όλοι μας μπορούμε να αντιληφθούμε πόσο σοβαρές θα είναι οι επιπτώσεις από τη συνεχιζόμενη κρίση στην κατάσταση της οικονομίας, στην απασχόληση και στην κοινωνική συνοχή.

Όλα τα παραπάνω καταδεικνύουν ότι βρισκόμαστε ακόμα στην αρχή. Το σίγουρο είναι ότι η αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης αποτελεί πρόκληση για δράση. Απαιτείται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής που θα έχει ως στόχο την ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων αλλά και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για ανάκαμψη. Στο πλαίσιο, αυτό θα πρέπει άμεσα να ληφθούν μέτρα στις εξής κατευθύνσεις:

- παροχή κινήτρων για διατήρηση της απασχόλησης στον κατασκευαστικό κλάδο

- ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων του κατασκευαστικού κλάδου
- στήριξη της αγοράς ακινήτων
- άμεση προώθηση της υλοποίησης του ΕΣΠΑ
- στήριξη του τομέα δημοσίων έργων με την αξιοποίηση των δημοσίων επενδύσεων ως βασικό εργαλείο αναθέρμανσης της οικονομίας, με όλα τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα που επιφέρουν στην απασχόληση, στην τόνωση της αγοράς και στα δημόσια έσοδα.

Σε κάθε περίπτωση, οι επιλογές αντιμετώπισης της κρίσης πρέπει να γίνουν μέσα από έναν ευρύ διάλογο με τους φορείς της αγοράς, οι οποίοι είναι οι κατεξοχήν αρμόδιοι να περιγράψουν την κατάσταση που βιώνουν αλλά και να προτείνουν αποτελεσματικά μέτρα διεξόδου από την κρίση. Στην κατεύθυνση αυτή, θεωρούμε ότι η σημερινή μας συνάντηση μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας και τη συμμετοχή σας.